Operačný program Efektívna verejná správa

Európska únia
Európsky sociálny fond

MLÁDEŽ A OBEC

Metodika tvorby

strategických dokumentov

pre mládež

na lokálnej úrovni

Tento projet bol podporený z Európskho sociálneho fondu z programu Efektívnej verejnej správy cez projekt *„ Zvýšenie občianskej informovanosti a participácie mladých ľudí Žilinského kraja na veciach verejných“.*
Realizatorom bola Rada mládeže Žilinského kraja.

OBSAH

ÚVOD 3
ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA 4
ZAVÁDZANIE PROCESNÉHO MODELU V OBCI 6
1. VÍZIA , ANALYTICKÁ FÁZA A TVORBA KONCEPCIE PRÁCE S MLÁDEŽOU 7
1.1 Vízia 8
1.1.1 Stretnutia k vízii 9
1.2 Analytická časť koncepcie 10
1.2.1 Popis súčasného stavu 10
1.2.2 Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození 11
1.2.3 Stretnutia k analýze silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození 12
1.2.4 Analýza problémov, strom problémov 13
1.2.5 Stretnutia k analýze problémov 14
1.3 Dotazníkový prieskum a iné formy získavania názorov verejnosti 16
1.4 Plánovacia fáza tvorby koncepcie práce s mládežou 17
1.4.1 Strom cieľov 17
1.4.2 Strategický rámec 17
1.4.3 Stretnutia k plánovaniu cieľov 18
1.5 Akčný plán 20
1.5.1 Stretnutia k akčnému plánovanu 20
2. PROCES TVORBY KONCEPCIE PRÁCE S MLÁDEŽOU V OBCI SÚČASŤOU VEREJNOSTI 21
2.1 Dohoda s obcou tvorbe koncepcie mládeže 22
2.3 Úloha facilitátora v procese tvorby koncepcie mládeže 24
2.4 Príprava a priebeh plánovacích stretnutí 26
2.4.1 Stretnutia s mládežou 26
2.4.2 Stretnutia s dospelými 27
3. MONITORING A HODNOTENIE KONCEPCIE MLÁDEŽE 27
4. SCHVAĽOVANIE DOKUMENTU 27
5. VYTVORENIE OBECNEJ RADY AKO MLÁDEŽNÍCKEHO PARLAMENTU OBCE 28
6. VYTVORENIE PLATFORMY ZAMERANEJ NA SPOLUPRÁCIU A PLNENIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU 29
ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O PROJEKTE 30
O realizátorovi projektu: 31

ÚVOD

OBEC, KTORÁ NEZABÚDA NA MLÁDEŽ RÔZNEHO VEKU A ZAMERANIA MÁ BUDÚCNOSŤ.

Rada mládeže Žilinského kraja v rokoch 2018-2020 realizovala projekt zameraný na zvýšenie efektivity verejnej správy pod názvom: ***Zvýšenie občianskej informovanosti a participácie mladých ľudí Žilinského kraja na veciach verejných.****, ktorý bol podporený z Európského sociálneho fondu z programu Efektívna verejná správa.* Aktivity projketu sa realizovali v obciach: Likavka, Rabča, Nededza, Habovka, Zábiedovo, Klin, Lokca, Kunerad, Kamenne Poruba, Ľubela, Zákamenné, Oravská Jasenica.

Aktivity projektu sa skladali s niekoľkých časti: analýza práce s mládežou a jej participácia na veciach verejných v obci, vytvorenie strategického dokumentu pre mládež: Koncepcia práce s mládežou v obci, vytvorenie zoskupenia, ktoré bude zastupovať mládež pred vedením obce a obhajovať jej záujmy: rady mládeže obce a vytvorenie platformy spolupráce, ktoré v obci pracujú s mládežou.

Text metodiky je rozdelaná podľa časti, ktoré tvorili jednotlivé kroky procesu realizácie projektu.

ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

Mládežník je osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov.[1]

Mládež je skupina najmenej troch mládežníkov.[2]

Pracovník s mládežou je osoba, ktorá

- podporuje mládež v jej osobnom rozvoji a rozvoji jej vedomostí, zručností a kompetencií,
- pripravuje a organizuje podujatia alebo programy v oblasti práce s mládežou,
- má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- je v pracovno-právnom vzťahu so zamestnávateľmi[3], podniká na základe živnostenského oprávnenia v oblasti práce s mládežou alebo vykonáva dobrovoľnícku činnosť v oblasti práce s mládežou,
- je bezúhonná.[4]

Mládežnícky parlament – neformálna alebo formálna skupina mladých ľudí, ktorá spolupracuje so samosprávou, zastupuje záujmy mladých ľudí, sieťuje rôzne subjekty a skupiny, ktoré sa v obci venujú mládeži.[5]

Koordinátor práce s mládežou je osoba, ktorá je bezúhonná a plánuje, usmerňuje a koordinuje prácu s mládežou vo vzťahu k pôsobnostiam obce alebo vyššieho územného celku v oblasti práce s mládežou.[6]

Práca s mládežou je najmä činnosť výchovného charakteru, vzdelávacieho charakteru alebo charakteru spoluúčasti mládeže vykonávaná s mládežou a pre mládež s cieľom zabezpečiť jej osobný rozvoj, profesionálny rozvoj a sociálny rozvoj prostredníctvom neformálneho vzdelávania.[7]

Obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnu pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.[8]

---

[1] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnené zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2a
[2] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnené zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2b
[3] obec, vyšší územný celok, občianske združenie, nadácia, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť, centrum voľného času, fyzická osoba, ktorá vykonáva prácu s mládežou, je bezúhonná a dovŕšila vek najmenej 18 rokov,
[4] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnené zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov §2e
[5] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnené zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 6a
[6] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnené zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2f
[7] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnené zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2h
[8] Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších prepisov, § 4 ods. 1

Samosprávu obce vykonávajú obyvatelia obce orgánmi obce, miestnym referendom, zhromaždením obyvateľov obce.[9] Orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce.[10]

Rozpočet obce je základom finančného hospodárenia obce, zostavuje sa na obdobie jedného kalendárneho roka.[11]

Koncepcia práce s mládežou (neskôr aj skrátene: koncepcia mládeže) je strategický dokument, ktorý určuje smerovanie obce v oblasti práce s mládežou, stanovuje ciele práce s mládežou a spôsoby ich dosiahnutia.

Tvorba koncepcie práce s mládežou má tieto základné fázy:

- analytická,
- plánovacia,
- realizačná,
- monitorovacia,
- hodnotiaca.

[9] Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších prepisov, § 4 ods. 2
[10] Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších prepisov, §10
[11] Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších prepisov, § 9

ZAVÁDZANIE PROCESNÉHO MODELU V OBCI

Zavedenie procesného modelu v obci zameraného na systematickú prácu s mládežou vyžaduje realizovanie rôznych procesov a fáz:

1. Analýza stavu práce s mládežou a jej participácia na veciach verejných v obci ako prvá fáza tvorby strategického dokumentu
2. Vytvorenie strategického dokumentu zameraného na oblasť mládeže,
3. Vytvorenie mládežníckeho zoskupenia – rady mládeže obce.
4. Vznik novej platformy zameranej na tvorbu komplexných riešení pre potreby verejnej správy,

Všetky procesy vyžadujú čas, podporu samosprávy, lídra, ktorým môže byť interný predstaviteľ samosprávy, externý konzultant alebo externá inštitúcia.

Analýza stavu práce s mládežou a jej participácia na veciach verejných v obci ako prvá fáza tvorby strategického dokumentu a vízia

Vytvorenie strategického dokumentu zameraného na oblasť mládeže. Koncepcie práce s mládežou v obci s akčným plánom

Vytvorenie mládežníckeho zoskupenia - rada mládeže obce

Vytvorenie platformy spolupráce subjektov pracujúcich s mládežou v obci pri napĺňaní akčného plánu a strategického dokumentu

1. VÍZIA , ANALYTICKÁ FÁZA A TVORBA KONCEPCIE PRÁCE S MLÁDEŽOU

V tejto kapitole vysvetľujeme význam a spôsob tvorby vízie obsah analytickej časti koncepcie práce s mládežou a aké analytické metódy je možné použiť na zistenie aktuálnej situácie v obci a širšom prostredí. Považujeme za dôležité, aby koncepcia mládeže bola výsledkom spolupráce mládeže a dospelých v obci, aby vznikla medzi nimi dohoda počas dialógu, v ktorom každá zainteresovaná strana aktívne počúva svojich partnerov s rešpektom k ich potrebám, najmä k potrebám mládeže v obci. Preto uvádzame aj odporúčania na prípravu a realizovanie stretnutí s verejnosťou.

Proces prípravy Koncepcie práce s mládežou:

Priebežné aktivity v obci ako súčasť projektu:

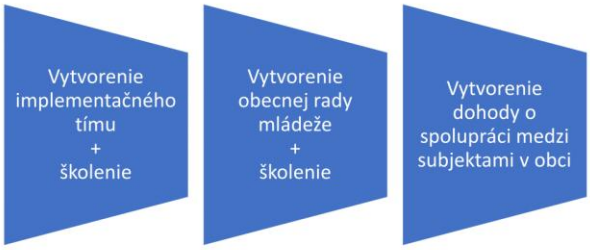

1.1 Vízia

Vízia o tom, ako bude v mládež žiť v obci, je dôležitým vstupom do celej tvorby koncepcie. Práve z toho, akú máme víziu, sa odvíja aj ďalšia analýza. Vízia nám ukazuje, čo potrebujeme zanalyzovať, preskúmať, aby sme ju boli schopní splniť.

Vízia je ideálna predstava o stave, ktorý chceme vidieť v budúcnosti. Nie je to však predstava nereálna a úplne vymyslená - vychádza z poznania súčasnej situácie. Každý, kto tvorí víziu pre oblasť, v ktorej je nejakým spôsobom zainteresovaný, pozná súčasnú situáciu, možnosti na jej zlepšenie a má predstavu o tom, ako by to mohlo v tejto oblasti vyzerať v budúcnosti.

Víziu si stanovujeme na dlhší čas, napríklad na 10 rokov.
Nie je však stanovené, na koľko rokov by sme si mali dohodnúť víziu. Môže to byť 5, 15, či 20 rokov. Dôležité je, aby sme si vedeli predstaviť reálne zmeny, ktoré chceme, aby v obci nastali a vedeli naplánovať vhodné ciele a aktivity. Myslíme si, že čím menšia komunita, tým môže byť vízia stanovená na kratší čas, pretože ľudia si chcú vedieť predstaviť už dnes, aké budú v budúcnosti praktické výsledky celého plánovania. Preto v obciach navrhujeme víziu definovať na 5 – 10 rokov.

Vízia v koncepcii práce s mládežou by mala definovať to, ako budú mladí ľudia v obci žiť, ale aj to, aká by mala byť práca s mládežou. Vízie sa preto môžu zamerať na obidve tieto oblasti.

Vízia by mala byť:
- zrozumiteľná: nielen pre tvorcov, ale aj pre všetkých záujemcov z radov mládeže i dospelých,
- krátka: pozostávajúca z jednej alebo niekoľkých viet, alebo formulovaná pomocou odrážok,
- všeobecná: popisujúca želanú situáciu, ktorá by mala nastať v budúcnosti, nemali by v nej byť vymenované konkrétne aktivity, tie budú predmetom ďalšieho plánovania realizovaného až po dôkladnej analýze,
- konkrétna: v tom, že reaguje na konkrétnu situáciu konkrétnej mládeže v konkrétnej obci,
- - spájajúca: tým, že vznikne dohodou viacerých, je ich spoločnou predstavou o budúcnosti, preto ich môže spojiť v ďalšom snažení smerujúcom k jej splneniu.

Vízia nie je cieľom, preto ju môžeme vytvoriť už na začiatku celého procesu tvorby koncepcie. Preto nemusí byť merateľná. Merateľné ciele sa formulujú až po vykonaní analýz východiskovej situácie.

Je dôležité, aby vízia bola spoločným výsledkom účastníkov participatívneho procesu plánovania koncepcie – teda mládeže i dospelých (pracovníkov s mládežou, zástupcov rôznych inštitúcií a samosprávy obce).

1.1.1 Stretnutia k vízii

Víziu tvorili mladí ľudia v spolupráci s dôležitými dospelými. Bola vytvorená participatívnym spôsobom na pracovných stretnutiach.

Na stretnutiach s mladými[12] i dospelými obyvateľmi obcí k vízii sme sa spoločne venovali tomu, ako si predstavujeme život v obci pre mladých o niekoľko rokov, akí by mali byť mladí ľudia v obci za pár rokov a aká by mala byť práca s mládežou.

Názory boli rôzne, ale v mnohých veciach sa účastníci stretnutí zhodli medzi sebou. Už v tejto fáze sme mali výsledky dotazníkového prieskumu a využili sme ho ako vstup do formulovania vízie.

Počas diskusií odzneli rôzne názory a taktiež účastníci stretnutí poznamenali, že dôležité je osloviť mladých, aby iniciatíva a záujem išiel z ich rozhodnutia a aby neboli do aktivít nútení.

Do výslednej vízie sú po spoločnej diskusii zapracované návrhy účastníkov, ale tiež aj výsledky dotazníkového prieskumu.

Môže sa stať, že vízii niektorí účastníci pripisujú malú dôležitosť. Radšej by sa už chceli rozprávať o riešeniach. Spoločná vízia je však dôležitá preto, že sa pri jej tvorbe rôzne cieľové skupiny zladia vo svojich predstavách o budúcnosti. Práve k vízii sa obraciame vždy vtedy, keď si nie sme istí, či ideme dobrým smerom – platí to tak pri tvorbe koncepcie, aj pri jej realizácii, hodnotení, alebo aktualizácii. Zároveň je to prvá možnosť účastníkov spoločne dôjsť k dohode, čo je pre nich dôležitá skúsenosť do ďalších stretnutí, ktoré ich pri tvorbe koncepcie čakajú. Dohoda na vízii by pritom mala byť v porovnaní s témami ďalších stretnutí pre nich najľahšia, keďže sa ešte neriešia konkrétne aktivity, ktoré by mali byť v obci realizované.
Je dôležité, aby facilitátor na začiatku stretnutia vysvetlil význam vizie a využil vhodnú, účastníkmi akceptovanú metódu na jej vytvorenie.

Na stretnutiach kladieme otázky:
- Ako si predstavujete život vo svojej obci o niekoľko rokov?
- Akí by mali byť mladí ľudia v obci za pár rokov?
- Aká je predstava o práci s mládežou v obci v budúcnosti?

Ďalšou úlohou facilitátora po absolvovaní stretnutí s mládežou a s dôležitými dospelými je spojiť vízie od rôznych cieľových skupín do jednej. Môžu nastať dve situácie:
- facilitátor spojí vízie od cieľových skupín a návrh predloží spoločnej pracovnej skupine,
- facilitátor nechá vízie od cieľových skupín prediskutovať a prepojiť samotnými účastníkmi na spoločnom stretnutí.

[12] Pozn.: Keď píšeme o mladých ľuďoch, myslíme všetkých do 30 rokov veku, takže aj medzi mladými sú, samozrejme, dospelí.

Ako si facilitátor vyberie z týchto možností? Zváži situáciu podľa toho, koľko má času a aké rozdielne sú vízie cieľových skupín. Tu sú príklady uvažovania:

- Koľko má času? Koľko stretnutí môže ešte venovať tvorbe koncepcie? Ak si môže dovoliť (v rámci projektu, v rámci zadania ap.) venovať jedno celé stretnutie spájaniu vízie, bude to užitočné pre zladenie cieľových skupín, pre zvýšenie ich vzájomného porozumenia, skúseností z procesu vytvorenia dohody už od začiatku,
- Aké rozdielne sú vízie jednotlivých cieľových skupín? Ak sú príliš rozdielne, nie je v kompetencii facilitátora vybrať jednu z nich, alebo vybrať z každej niečo. Facilitátor len pomáha tvorbe koncepcie v obci, nezasahuje do nej. V tomto prípade, aj keď to môže byť náročnejšie, je potrebné, aby svoje vízie zladili cieľové skupiny. Facilitátor im ponúkne vhodnú metódu, ako vízie zladia – môže to byť facilitovaná diskusia, zvýraznenie toho, čo je spoločné, označovanie priorít vo víziách, opätovná diskusia s cieľovými diskusiami ai.

Príklad :

Vízia obce Zábiedovo pre mládež do roku 2027

Mladí ľudia v obci Zábiedovo

- sú aktívni, zaujímajú sa o svoju obec a zapájajú sa do diania prostredníctvom Rady zábiedovskej mládeže i ďalších skupín,
- efektívne komunikujú a spolupracujú medzi sebou navzájom, a aj so samosprávou,
- majú vytvorené vhodné podmienky na stretávanie, i na športovanie,
- uchovávajú a ctia si zvyky a tradície.

Obec Zábiedovo

- vytvára podmienky na efektívnu prácu s mládežou,
- podporuje vzdelávacie, športové, kultúrne a iné voľnočasové aktivity mladých ľudí,
- zaujíma sa o potreby mladých ľudí a rozvíja spoluprácu s nimi.

1.2 Analytická časť koncepcie

Základom dobrého plánovania je dobrá analýza. Aj pri tvorbe koncepcie práce s mládežou v obci potrebujeme dobrú analýzu, preto využijeme niekoľko metód, aby sme si poskladali dobrý obraz o východiskovom stave v oblasti života mládeže v obci. My sme v projekte využili tieto analytické metódy:

- popis súčasného stavu v obci,
- analýza silných a slabých stránok príležitostí a ohrození (analýza SWOT),
- analýza problémov,
- dotazníkový prieskum.

1.2.1 Popis súčasného stavu

Na začiatku sa pri spracovaní koncepcie mládeže pozrieme na to, aký je stav tých oblastí v obci, ktoré sú dôležité pre život mládeže v obci. Dôležité je zistiť čo najviac podkladov

z verejne dostupných zdrojov, napríklad zo Štatistického úradu SR, ale i z údajov, ktoré môže poskytnúť obec, alebo iné inštitúcie.

Zozbierané údaje budú dôležité pri diskusiách o silných a slabých stránkach obce, pri definovaní problémov, pri stanovovaní cieľov a aktivít a ich merateľných ukazovateľov, aj pri monitorovaní a hodnotení koncepcie.

Popis súčasného stavu by sa mal začať robiť pred prvými stretnutiami v obci, jeho dopĺňanie je možné počas celého procesu aj podľa toho, či zistíme, že je potrebné niektoré údaje doplniť.

V projekte, z ktorého vychádzame v tejto publikácii, sme v koncepciách mládeže stručne popísali súčasný stav v obciach. Odporúčame ho opísať pomocou týchto kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov:

- stručná história obce – je možné zvýrazniť tie udalosti z histórie, ktoré mali vplyv na oblasti života v obci, najmä tie, ktoré sa týkajú tém koncepcie mládeže,
- demografické údaje –
    a. počet obyvateľov v obci a jeho vývoj, napríklad za posledné desaťročie,
    b. vekové zloženie obyvateľov obce, s dôrazom na počet obyvateľov vo veku 0-29 rokov, percentuálny podiel obyvateľov vo veku 0-29 rokov na celkovom počet obyvateľov, aj s uvedením vývoja za minulé roky (napr. desať rokov),
- zamestnanosť v obci –
    c. vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci, zvlášť vo vekových kategóriách 14 – 29 rokov (resp. podľa možnosti získania údajov z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny),
- inštitúcie pôsobiace v obci, ich zameranie, kvantitatívne údaje (napríklad počet žiakov v základnej škole, počet členov športového klubu, speváckeho zboru ai. do 29 rokov),
- dokumenty o mládeži v obci – okrem dokumentov zameraných zvlášť na mládež (napríklad predchádzajúca koncepcia mládeže, všeobecne záväzné nariadenie apod.) je dôležité uviesť aj dokumenty, v ktorých sa mládež nejakým spôsobom spomína (napríklad program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce).

Ďalšia časť analytického dokumentu sa môže venovať aj života mládeže a situácii v práci s mládežou v širšom meradle – tj. v rámci kraja, Slovenskej republiky, EÚ apod. V tejto súvislosti je možné uviesť dôležité údaje, trendy v živote mládeže, v práci s mládežou, nadradené strategické dokumenty o mládeži, výsledky výskumov apod.

1.2.2 Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození

Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození (analýza SWOT[13]) sa používa na hodnotenie súčasného stavu v obci. Tie charakteristiky a javy v obci, ktoré sú pre život mládeže pozitívne, zaradíme medzi silné stránky a tie, ktoré sú negatívne, zaradíme medzi slabé stránky. Zároveň zisťujeme vonkajšie javy, ktoré pôsobia na život mládeže v obci. Hľadáme ich v zákonoch štátu, v rozhodnutiach krajskej samosprávy, v trendoch v živote mladých ľudí na Slovensku alebo v Európe, v inšpiráciách z iných obcí apod.

[13] SWOT je skratka z anglických slov Strenghts (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (príležitosti), Threats (ohrozenia).

Silné a slabé stránky pomenúvajú súčasný stav v obci z pohľadu mladých ľudí. Pomocou nich odhaľujeme, čo je v území pozitívne a negatívne. Pomocou nich identifikujeme, aký priestor má mládež na život obci. Môže sa jednať o fyzické priestory, o priestor na sebarozvoj, na uplatnenie sa mladých ľudí.
Príležitosti a ohrozenia vyjadrujú vonkajšie vplyvy, ktoré pôsobia na život mladých ľudí v obci, alebo o ktorých predpokladáme, že na nich budú pôsobiť v budúcnosti. Mali by sme sa na ne pripraviť tak, aby sme príležitosti využili a vplyv ohrození podľa možnosti obmedzili. (*Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 70)*
Zisťujeme teda, aké javy na regionálnej, národnej, európskej, či celosvetovej úrovni budú vplývať na život mladých ľudí v obci, a ktoré z nich môžu byť pre mládež v obci, resp. obec, ktorá chce byť priateľská k mládeži, príležitosťami, ktoré bude možné využiť, a ktoré budú ohrozeniami**,** ktoré budú, naopak, vplývať negatívne.

Príležitosť je akýkoľvek pozitívny jav vo vývoji vonkajšieho prostredia, ktorý môže svojím pôsobením podporiť silné alebo slabé stránky územia, napĺňanie vízie, resp. rozvojových cieľov, a ktorý môže byť impulzom pre jeho ďalší rozvoj.

Ohrozenia sú akékoľvek nevýhodné rozhodnutia, trendy alebo smery vývoja vo vonkajšom prostredí, inými slovami hrozby alebo riziká, ktoré pôsobia, alebo budú pôsobiť v prostredí územia proti jeho silným alebo slabým stránkam, resp. budú obmedzovať napĺňanie jeho vízie a cieľov. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 70)*

Silné i slabé stránky, príležitosti i ohrozenia idenifikujeme vždy vzhľadom na víziu, ktorú sme si predtým dohodli. Len vtedy, keď porovnávame súčasný stav s víziou, vieme posúdiť, či je určitý faktor v území slabou alebo silnou stránkou. (*Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 70)*

1.2.3 Stretnutia k analýze silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození

Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození (analýza SWOT) umožňuje urobiť prehľad východiskovej situácie pred formulovaním stratégie. Odpovedá na otázku: „Kde sa teraz nachádzame?“. Môže si ju urobiť aj jednotlivec alebo úzka skupina, ale najlepší výsledok dosiahneme získaním názoru väčšieho tímu. Vyhneme sa tak menej dôležitým alebo subjektívnym informáciám. Aby bola dostatočne objektívna, vyžadujeme, aby sa pracovná skupina na analýze SWOT zhodla a dávame ju pripomienkovať aj širšej verejnosti. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 69)*

Facilitátor na začiatku stretnutia vysvetlí analýzu SWOT a potom postupne vedie účastníkov k tomu, aby formulovali silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia vo vzťahu mládeži v ich obci. Stáva sa, že sa účastníci s analýzou SWOT ešte nestretli, vtedy treba akceptovať, že návrhy môžu padať pomalšie, alebo že smerujú viac k návrhom riešení. Facilitátor zapíše len tie návrhy, na ktorých sa skupina zhodne. Je dôležité vytvoriť atmosféru úprimnosti a dôvery, aby všetci účastníci mali pocit, že môžu podať návrh a že bude v skupine buď prijatý, alebo minimálne prediskutovaný.

Zo skúseností vieme, že náročnejšie ako menovať silné a slabé stránky je hľadať príležitosti a ohrozenia. Facilitátor môže byť na to pripravený vopred a ponúknuť účastníkom javy

z vonkajšieho prostredia, ktoré sa môžu týkať práce s mládežou v obci a nechať ich zvoliť, či sú alebo budú v najbližšom čase pre nich ohrozeniami, príležitosťami, alebo nebudú mať žiadny vplyv.

Nie je dôležité, aby bolo silných a slabých stránok, príležitostí alebo ohrození veľa, ale aby mali vzťah k vízii, aby boli dohodou cieľových i zainteresovaných skupín a odrážali tak realitu čo najobjektívnejšie.

1.2.4 Analýza problémov, strom problémov

Ďalší spôsob, ako analyzovať súčasný stav, je okrem popisu situácie pomocou štatistických a iných údajov zistiť, aký majú názor tí, ktorých sa téma koncepcie dotýka. V našom prípade sú to mladí ľudia, pracovníci s mládežou, ako aj iní dospelí, ktorí zastupujú samosprávu, ďalšie inštitúcie, spolky, ale i neformálne skupiny a ovplyvňujú to, ako mladí ľudia žijú. Preto sme zorganizovali v každej obci viacero stretnutí s cieľom určiť , aké problémy sú v obci v živote mládeže a v oblasti práce s mládežou.

Oblasti koncepcie práce s mládežou

Počas diskusií s mládežou i s dospelými obyvateľmi obce a zástupcami samosprávy a rôznych organizácií sme v každej obci, v ktorej sme pracovali na tvorbe koncepcie, dospeli k spoločnej dohode, aké sú hlavné problémy že v oblasti života mládeže a práce s mládežou. Tieto probémy budú dvoma hlavnými oblasťami koncepcie práce s mládežou v najbližšom období. Tieto problémy sme potom spoločne podrobili dôkladnej analýze v podobe hľadania príčin a následkov týchto problémov.

Strom problémov

Strom problémov je základom pre vytvorenie priorít na nasledujúce roky a taktiež pre jednotlivé ciele, opatrenia a aktivity, ktorými chceme tieto priority dosiahnuť.

Strom problémov je vyjadrením spoločného názoru zúčastnených na projekte o existujúcej negatívnej situácii v danej oblasti. Strom problémov je nástrojom, ktorým sa usilujeme identifikovať príčiny problémov a ich následky. Čím „rozvetvenejší“ je strom problémov,

teda čím viac príčin a následkov problémov odhalíme, tým lepšie budeme pripravení na to, aby sme našli tie najsprávnejšie riešenia problémov mládeže v obci. To môže znamenať aj veľa diskusií – čo sa potvrdilo aj v našom projekte. Najprv sme sa totiž stretli s mladými ľuďmi v obci, potom s dôležitými dospelými – teda tými, ktorí zastupujú inštitúcie, ktoré pracujú s mládežou a s každou skupinou sme vytvorili strom problémov zvlášť. Nakoniec sme tieto skupiny spojili a prediskutovali stromy problémov z rôznych uhlov pohľadu tak, aby sme dosiahli spoločnú dohodu.

Stromy problémov sme spravidla rozdelili na päť častí:

- problém,
- jeho príčiny,
- príčíny týchto príčin,
- následky problému,
- následky týchto následkov.

1.2.5 Stretnutia k analýze problémov

Analýza problémov je metóda založená na skúsenostiach miestnych obyvateľov, ktorí najlepšie vedia vystihnúť problematické miesta v danej téme a v danom území. V analýze problémov zvykneme pracovať so slabými stránkami z analýzy SWOT, ktoré sme identifikovali predtým (na minulom stretnutí), preto ich teraz môžeme využiť. Cieľom tejto metódy je pomenovať hlavné problémové okruhy a nájsť medzi nimi súvislosti v postupnosti príčina – problém – následok. Výsledok tejto analýzy je veľmi užitočným vstupom na formulovanie strategického plánu. Platí totiž, že riešiť by sa mali príčiny problémov a nie ich dôsledky. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 91)*

Facilitátori v našom projekte robili v obciach s stromy problémov s každou cieľovou skupinou (mladí ľudia, dospelí) osobitne. Niektoré príčiny a následky boli jednoznačné, iným sa museli venovať viac. Tieto stromy problémov potom facilitátori spojili. Na spoločnom stretnutí všetkých cieľových skupín tieto spoločné stromy problémov prediskutovali a upravili do konečnej podoby. Aj keď mládež a dospelí v jednej obci môžu mať rôzne pohľady, problémy, ktoré formulovali, boli často podobné. Miestni obyvatelia vedia najlepšie, ako chcú v obci žiť, čo im chýba, čo nie je v poriadku. Táto metóda a možnosť jej využitia pod vedením skúseného facilitátora im poskytuje možnosť spoločne si úprimne povedať o tom, aké problémy v obci vidia bez toho, aby dochádzalo k nezhodám, alebo konfliktom. Facilitátor usmerňuje diskusiu tak, aby sa účastníci dohodli na tom, čo ich spája, čo považujú za problém všetci, alebo aspoň viacerí z nich. Facilitátor dbá o to, aby sa problémy týkali témy koncepcie – teda života mládeže v obci. Vysvetlí účastníkom, že všetky ostatné problémy, ktoré v obci sú, si musia prediskutovať na iných stretnutiach na to určených (napríklad obecné zastupiteľstvo za účasti verejnosti, tvorba program rozvoja obce apod.). Pravdaže, života mladých ľudí sa týkajú všetky oblasti života obce – sú rovnakými obyvateľmi, ako aj iní, tiež používajú infraštruktúru, tiež ich zaujíma životné prostredie v obci, stav verejných priestorov, atď. Je na dohode pracovných skupín, ktoré oblasti do koncepcie mládeže ešte zahrnú, a ktoré nie. Dôležitým kritériom by mal byť pri tom hlas mladých ľudí. Oni by mali povedať, ktoré potreby sú pre nich najdôležitejšie, a tiež – s čím chcú oni sami pomôcť pri realizácii. Lebo o tom koncepcia mládeže má byť, že mládež bude pri jej realizácii aktívna. Je prirodzené, že v niektorých koncepciách mládeže sa môže objaviť starostlivosť o životné prostredie, o verejné priestory, o triedenie odpadu apod. – oblasti, ktoré v súčasnosti mladých ľudí trápia a sami sa v nich aktivitujú.
Výsledný strom problémov je možné zverejniť a nechať pripomienkovať medzi obyvateľmi obce. Ak sa na stretnutiach nezúčastňujú poslanci obecného zastupiteľstva, je potrebné ich neustále informovať aspoň prostredníctvom elektronickej komunikácie o výstupoch zo stretnutí.

Tab. 4: Analýza problému nízky záujem mladých ľudí o zapojenie sa do diania života v obci

STROM PROBLÉMOV 4				
Príčiny príčin	**Príčiny**	**Problém**	**Následky**	**Následky následkov**
V obci je nízky počet angažovaných ľudí, ktorí by vedeli mládež motivovať	Mladí ľudia nemajú vzory	**Nízky záujem mladých ľudí o zapojenie sa do diania života v obci**	Pasivita mladých na rôznych obecných podujatiach, akciách	Izolácia mladých ľudí, nezáujem o dianie v obci, neatraktívny život v obci. Zhoršenie medziľudských vzťahov v obci. Nebudú osoby, ktoré by viedli obec.
V obci nie je osoba - pracovník s mládežou, ktorý by sieťoval, spájal, povzbudzoval, motivoval.	V obci nie je rozbehnuté sieťovanie organizácií a aktívnych obyvateľov.		Zánik aktivít pre nízky záujem o ne.	
	Nedostatočná výchova k dobrovoľníctvu a jeho hodnotám.		Mládež bude veľa na sociálnych sieťach, bez vytvárania zdravých osobných vzťahov.	
V obci nie osoba, ktorá by zisťovala, o aké aktivity majú mladí ľudia záujem. K mladým ľuďom sa nedostávajú informácie o existujúcich aktivitách, kde by sa mohli zapojiť.	V obci chýbajú spoločenské a kultúrne aktivity pre vekovú kategóriu mladých ľudí.		Akcie a aktivity budú s nízkou účasťou.	
Nikto doposiaľ neotvoril rokovanie s vedením obce o uvedenej téme.	Absencia, resp. nízka frekventovanosť autobusových spojov v okrajových častiach obce, čo spôsobuje zníženie záujmu o účasť na aktivitách v centre obce.		Mladí ľudia budú vyhľadávať atraktívne akcie a aktivity mimo svojej obce	
Chýba osoba, ktorá by im pomáhala zbaviť sa strachu.	Pohodlnosť a strach zo zapojenia sa do neznámeho.			
Mladí ľudia nevedia, že môžu spolupracovať s vedením obce, nepoznajú formy spolupráce.	U mladých ľudí nie je záujem o spoluprácu s vedením obce.			

1.3 Dotazníkový prieskum a iné formy získavania názorov verejnosti

Tí, ktorí nemali možnosť sa zúčastniť organizovaných stretnutí, sa zapojili do prípravy koncepcie práce s mládežou prostredníctvom anonymného dotazníka. Bol zameraný na zistenie silných a slabých stránok obce a na zistenie nápadov na zlepšenia. Zaujímali nás názory mládeže i dospelých. Distribuovali sme ho s pomocou lokálneho tímu, webstránky obce, sociálnych sietí.
Náš cieľ bol získať odpovede od minimálne 10% z počtu obyvateľov. Zistili sme, že sa doň zapojili do veľkej miery tí istí, ktorí chodili na stretnutia, alebo kritici, ktorí sa posťažovali na hocičo aj mimo témy.
Ochota ľudí vyplniť dotazník všeobecne nie je veľká, preto je potrebné dobre premyslieť formy jeho propagácie. Účastníci stretnutí, ktorí už vedia, o čo ide, sa môžu stať jeho sprostredkovateľmi vo svojich komunitách. Tiež je dôležité zamyslieť sa, čo potrebujeme zistiť – či sú to ďalšie názory ako vstupy pre diskusie na stretnutí, alebo naopak – overenie výstupov zo stretnutí, napríklad silných a slabých stránok v obci vo vzťahu k mládeži, prioritizovanie problémov mládeže, získanie nápadov na zlepšenia apod.
Okrem dotazníkového prieskumu je však možné použiť aj iné formy získavania názorov od verejnosti, ktoré sú zhrnuté v rôznych publikáciách o participácii (účasti verejnosti na rozhodovaní alebo plánovaní). Môžu to by napríklad občianske alebo pocitové mapy, moderované prechádzky po obci, výtvarná, fotografická, slohová súťaž pre deti a mládež spojená so záverečným vyhodnotením apod.

1.4 Plánovacia fáza tvorby koncepcie práce s mládežou

V plánovacej fáze využijeme všetko, čo sme zistili v analytickej fáze a stanovíme si súbor cieľov, opatrení a aktivít, ktoré zhrnieme v strategickom rámci. Konkrétne aktivity následne detailnejšie rozpíšeme v akčnom pláne na najbližšie obddobie, spravidla na dva až tri roky.

1.4.1 Strom cieľov

Pri tvorbe stromu cieľov sa vychádza zo stromu problémov. Odporúčame však prezrieť a zapracovať aj výsledky predošlých analýz – analýzy SWOT, prieskumov, štatistických dát ai. Počas spracovania stromu cieľov, ako aj celého strategického dokumentu dbáme, aby navrhnuté opatrenia boli v súlade s platnou legislatívou, strategickými dokumentmi vyššej úrovne a s územnoplánovacou dokumentáciou. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 100)*

Analýza cieľov je metóda zameraná na hľadanie riešenia problémov. Kým strom problémov je obrazom súčasnej negatívnej situácie, strom cieľov predstavuje obraz budúcej želanej situácie. Strom cieľov je zrkadlovým obrazom stromu problémov. Z negativistického „stromu problémov“ vytvárame pozitívny „strom cieľov“. V nasledujúcej tabuľke uvádzame návod na premenu „negatívu“ na „pozitív“, teda premenu formulácií v strome problémov (súčasný nepriaznivý stav) na formulácie v strome cieľov (želaný stav). *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 100)*

Je prirodzené, že nie všetky tvrdenia v strome cieľov musia byť prenesené v presnej formulácii (len s pozitívnym výrazom) do strategického rámca. Nie všetky formulácie sú v tejto fáze ešte hotové na to, aby sa objavili v koncepcii a v akčnom pláne. Je potrebné ich upraviť tak, aby boli merateľné a reálne, akceptovateľné v rámci všetkých zainteresovaných a cieľových skupín. Otázkou je, kto má túto úpravu urobiť. Jednou možnosťou je, že strom cieľov v takejto pracovnej podobe a následne strategický rámec pripraví pred stretnutím facilitátor. Ak je dostatok času a ochoty stretávať sa, ako vzdelávací a silný participatívny nástroj je možné spolupracovať pri tom s cieľovou skupinou – napríklad s lokálnym tímom alebo s miestnym tímom mladých ľudí, ak taký existuje, alebo sa počas tvorby koncepcie vytvoril. Tým im poskytneme aj do budúcnosti skúsenosť, ako aj lepšie porozumenie výstupu a silnejší pocit vlastníctva k výslednej koncepcii.

1.4.2 Strategický rámec

V nasledujúcom obrázku uvádzame schému strategického rámca, v ktorej môžeme vidieť usporiadanie jednotlivých prvkov stromu cieľov a ich nadväznosti. Zároveň ukazuje výsledný vzhľad tabuľky stromu cieľov, ako ju používame pri strategickom plánovaní. Považujeme ju za dostatočne prehľadnú a za dobrý podklad na diskusiu s pracovnou skupinou, ako aj na prezentáciu základného rámca strategického plánu pred verejnosťou. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 101)*
Cieľ určuje zmenu, ktorá sa má dosiahnuť. Ciele by mali byť dostatočne ambiciózne, posúvajúce rozvoj dopredu. Mali by reagovať na súčasnú situáciu a súčasné možnosti, byť reálnymi, no zároveň si v nich môžeme dovoliť pozrieť sa do budúcnosti aj s istou dávkou vizionárstva. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 105)*

Ciele sa definujú v logickej, hierarchickej štruktúre. My sme v projekte použili dvojstupňovú štruktúru v podobe: strategické ciele a ciele. Používajú sa aj iné druhy cieľov s rôznymi

pomenovaniami – globálny cieľ, hlavný cieľ, špecifický cieľ, tematický cieľ, operatívny cieľ... Je na vás, ako si vaše ciele nazvete, dôležité je, aby ste im rozumeli, boli s nimi stotožnení a aby hierarchia cieľov mala svoju logiku, teda aby na seba nadväzovali vo vertikálnom smere (strategický cieľ – ciele).

1.4.3 Stretnutia k plánovaniu cieľov

Facilitátor na stretnutí pripomenie a prečíta víziu a vyzve prítomných, aby prediskutovali a vytvorili spoločne strom cieľov. Tiež je možné, že facilitátor pripraví strom, alebo stromy cieľov pred stretnutím podľa stromov problémov a na stretnutí o tom účastníci a účastníčky spoločne diskutujú.

Definovanie cieľov si vyžaduje určitú zručnosť, čas a pohľad „z výšky“ najmä v prípadoch, keď problém ovplyvňuje viacero rozvojových oblastí. Strategické ciele by mali byť definované tak, aby nemuseli často podliehať zmenám. *(Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 105)*

Pravidlo SMART pre dobre formulované ciele

Cieľ má byť vyjadrený jasne, aby bol merateľný a zrozumiteľný pre všetkých. Preto jeho formulácii treba venovať náležitú pozornosť a hľadať naozaj správne slová na to, čo chceme vyjadriť. Ciele by nemali byť príliš všeobecné. Takto vyjadrené ciele nič nehovoria, a hlavne nie sú dostatočne merateľné. Konkrétnosť dosiahneme aplikovaním pravidla SMART.Tento výraz je skratkou nasledujúcich vlastností (z angličtiny):

- Specific – špecifický (t. j. konkrétny – v množstve, v kvalite a v čase),
- Measurable – merateľný (pomocou jednotky merania môžeme povedať, že je splnený),
- Agreed – akceptovaný (odsúhlasený príslušnými skupinami),
- Realistic – reálny (náročný, ale dosiahnuteľný),
- Trackable – sledovateľný (môžeme sledovať jeho postupné plnenie). *(Weisová D., Bernátová M., ss. 106)*

Tvaroslovie a číslovanie súčastí strategického rámca

Pri formulácii jednotlivých súčastí strategického rámca môžeme použiť tri slovné druhy:

- slovesá – vytvoriť, podporiť, zabezpečiť...,
- podstatné mená – vytvorenie, podpora, zabezpečenie…,
- prídavné mená – vytvorené, podporené, zabezpečené….

Autori a inštitúcie používajú rôzne tvaroslovie. Podľa nášho názoru ide viac-menej o gramatické vyjadrenie. Podstatné je, aby všetky formulácie cieľov v jednom strategickom dokumente boli urobené jednotne. Vyberte si možnosť, ktorá vám najviac vyhovuje. *(Weisová D., Bernátová M., ss. 106)*

Môže sa stať, že na stretnutí účastníci povedia, že oni predsa vedia, čo treba urobiť. Na prvý pohľad to môže pôsobiť dobre. Facilitátor, ktorý nie je z obce, sa však nemusí „zľaknúť", že prišiel na stretnutie zbytočne. Je potrebné, aby dal možnosť vyjadriť sa k tomu všetkým účastníkom. Ak by nastala situácia, že účastníci majú strach z vyjadrenia, alebo oponovania silnej osobnosti, využije iné nástroje – napríklad prácu v menších tímoch, písomné vyjadrenie, vyjadrenie formou dotazníka apod.

Tab. 6: Strategický rámec pre prioritu „vytvorenie priestorov pre mládež a rodiny"

Opatrenie	Priorita	Cieľ	Strategický cieľ
3.1 Vytvoriť v obci klubovňu/komunitné centrum/nealko priestor pre mladých ľudí a mladé rodiny	**Vytvorenie priestorov pre mládež a rodiny**	Podporiť rozvoj komunitného života v obci	Vytvoriť priestor a podmienky na rozvoj aktivít mladých ľudí a rodiny
3.2 Vyriešiť systém prevádzkovania existujúcich športovísk pre širokú verejnosť		Znížiť mieru výskytu sociálno-patologických javov v obci	
3.3 Zrealizovať strategické plánovanie pre výstavbu nových športovísk			

Definovanie cieľov

Pre každý cieľ sme identifikovali merateľný indikátor, pomocou ktorého budeme sledovať jeho plnenie.

Cieľ 1 - Podporiť rozvoj komunitného života v obci

Indikátor: Počet prijatých opatrení na podporu rozvoja komunitného života v obci zo strany vedenia obce

Žiadaný stav v roku 2022: jedno opatrenie na vytvorenie priestoru na komunitný život.

Žiadaný stav v roku 2027: tri prijaté opatrenia na vytvorenie priestoru na komunitný život.

Cieľ 2 - Znížiť mieru výskytu sociálno-patologických javov

Indikátor: Počet mladých ľudí, ktorí systematicky zneužívajú alkohol, resp. mäkké drogy.

Žiadaný stav v roku 2022: počet mladých ľudí zneužívajúcich alkohol sa zníži o 5%.

Žiadaný stav v roku 2027: počet mladých ľudí zneužívajúcich alkohol sa zníži o 15%.

(Spôsob merania: v roku 2020 sa zrealizuje anonymný prieskum pre mládež od 12-30 rokov, do ktorého sa zapojí min. 70% mladých ľudí, bude zameraný na zisťovanie stavu požívania alkoholu a ľahkých drog. Následne sa budú prieskumy realizovať v roku 2023 a 2027 a výstupy sa porovnajú.)

1.5 Akčný plán

Akčný plán je plán, ktorý stanovuje jednotlivé kroky, ktoré musia byť vykonané, aby bol dosiahnutý vytýčený cieľ. Na to, aby plnil svoj účel, musí obsahovať všetky náležitosti, ktoré sú dôležité pre rozdelenie práce a dosiahnutie vytýčených cieľov.

Akčný plán nadväzuje na strategický plán (strategický rámec). Z našej praxe môžeme povedať, že bez akčného plánu je strategický plán ako stôl bez jednej nohy. Aj akčnému plánu môže chýbať „jedna noha stola“, ak jeho súčasťou nie sú merateľné ukazovatele. Tie nám pomáhajú zistiť, či sme naplánovanú aktivitu splnili. *(Weisová D., Bernátová M., s. 25)*

Tvorba akčného plánu je zvyčajne pre účastníkov pracovných skupín celkom jasná, zrozumiteľná časť. Ide už o návrh konkrétnych riešení, ktoré by boli mnohí chceli navrhovať už na začiatku. Tiež je táto fáza prirodzeným pokračovaním všetkého, čím si doteraz pri spracovaní koncepcie mládeže prešli, takže sa dá predpokladať, že dobre rozumejú tomu, čo a prečo navrhujú.

Akčný plán

Aktivita – názov a poradové číslo	*Obdobie realizácie*	*Zodpovedný subjekt*	*Partner/i*	*Výška potrebných financií*	*Zdroj financií*	*Merateľný ukazovateľ*

1.5.1 Stretnutia k akčnému plánovanu

Celá koncepcia bola zostavovaná participatívnym spôsobom. Preto aj pri príprave akčného plánu na najbližšie roky sme sa pýtali obyvateľov obcí (mladých, dospelých a tvorcov miestnej politiky), aké konkrétne aktivity by sme mali robiť na splnenie cieľov. Tešil nás záujem, že dospelým obyvateľom nie sú mladí ľahostajní a poskytli nám množstvo nápadov, ktoré sme zahrnuli do akčného plánu. Ten obsahuje aktivity, ktoré plánujeme zorganizovať v najbližších dvoch rokoch.
dôležitých dospelých sme prediskutovali časové možnosti a priority realizovania navrhnutých aktivít, určili sme zodpovedný subjekt a partnerov pre každú aktivitu, ako aj objem potrebných financií a ich zdroj. Aktivity sú priradené vždy k jednotlivým opatreniam.

Facilitátor vedie skupinu k tomu, aby preskúmali aktivity pri jednotlivých opatreniach, ktoré si už predtým dohodli v strategickom rámci, alebo ktoré zazneli v diskusii (a boli súčasťou zápisu). Zároveň môžu navrhnúť aj ďalšie aktivity, ktoré prispejú k plneniu opatrení a cieľov. Pre každý cieľ, alebo dokonca pre každé opatrenie môžu vytvoriť menšiu skupinu (závisí od počtu zúčastnených na stretnutí). Každá skupina by mala mať 3 – 5 účastníkov. Nakoniec si svoje návrhy malé skupinky navzájom odprezentujú a doplnia.

Návrh aktivít je však len prvou časťou pri tvorbe akčného plánu. Pre každú aktivitu je potrebné sa dohodnúť, akú má prioritu, či sa bude realizovať v najbližších dvoch rokoch,

alebo sa posunie do zásobníka aktivít na ďalšie obdobie. Tiež musí byť jasné, ktoré inštitúcie budú zodpovedné za realizáciu naplánovaných aktivít, ktoré im budú pomáhať, koľko to bude stáť a odkiaľ budeme mať na to peniaze. Toto je tá náročnejšia, ale veľmi dôležitá časť akčného plánovania. Facilitátor dbá na to, aby sa pri diskusiách nevytratili aktivity, ktoré boli reakciou na riešenie potrieb mladých ľudí – niekedy sa stane, že ich dospelí v prevahe (prevaha počtu účastníkov, prevaha v postavení, ktoré majú) presvedčia o tom, že nie sú reálne, že nie sú na to financie apod. Facilitátor by mal dať dostatočnú možnosť hlasu mladých ľudí počas celého trvania tvorby koncepcie.

Existuje viacero vonkajších finančných zdrojov, ktoré je možné využiť na realizáciu rôznych aktivít, ak to obecný rozpočet nedovoľuje. Zdrojmi financovania práce s mládežou sú:

- dotácie zo štátneho rozpočtu[14],
- prostriedky z rozpočtov obcí,
- prostriedky z rozpočtov vyšších územných celkov,
- dary a príspevky od právnických osôb a fyzických osôb,
- príjmy z reklám,
- príjmy z podnikania,
- prostriedky Európskej únie,
- iné zdroje podľa osobitného predpisu.[15]

2. PROCES TVORBY KONCEPCIE PRÁCE S MLÁDEŽOU V OBCI SÚČASŤOU VEREJNOSTI

[14] Účely poskytnutia dotácie zo štátneho rozpočtu upravuje Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v §15 ods. 1.

[15] Zákon č. 282/2008 Z.z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 14

Procesnú stránku tvorby koncepcie tvoria všetky činnosti týkajúce sa organizovania, komunikácie a spolupráce s verejnosťou. Je to dôležitá súčasť strategického plánovania. Vyžaduje si to koordináciu s obsahovou stránkou, administratívu, zabezpečenie podmienok pre pracovné stretnutia, neustálu komunikáciu a vzájomné informovanie sa všetkých zainteresovaných. Dôležitou je aj úloha facilitátora, ktorý vedie pracovné stretnutia tak, aby vznikla atmosféra spolupráce, všetci členovia boli zapojení a videli výsledky svojej práce. Pri partnerskom spracovaní strategického dokumentu, ktoré odporúčame aj my, jedna stránka bez druhej nemôže existovať. Ani jedna nie je dôležitejšia ako druhá a obidvom je potrebné prikladať dostatočnú pozornosť. (*Weisová D., Bernátová M., 2012, s. 27)*

2.1 Dohoda s obcou tvorbe koncepcie mládeže

Ak obci pomáha tvoriť koncepciu externý subjekt (nezisková organizácia, firma, konzultant), vždy je dôležité dobré zadanie, zmluva, alebo dohoda. V našom projekte sme s obcami, ktoré mali záujem o vytvorenie koncepcie mládeže, podpísali memorandum o spolupráci. V ňom sme si rozdelili úlohy tak, že Rada mládeže žilinského kraja poskytla facilitátorov a spracovateľov výstupov k dokumentu a obec zabezpečila priestory na stretnutia a menovala lokálny tím, ktorý pozýval účastníkov, komunikoval s nimi a organizoval stretnutia.

Tipy na vytvorenie memoranda s obcami :

- urobiť návrh a so starostom prebrať jednotlivé body,
- rozdeliť úlohy a zodpovednosti počas procesu tvorby koncepcie medzi obidve strany,
- dohodnúť menovanie obyvateľov obce, ktorí budú v lokálnom tíme, ich úlohou bude zvolávať obyvateľov na stretnutia, zabezpečovať priestory, motivovať ľudí - mali by poznať obec,
- vyjasniť si, či spolupráca bude pokračovať aj pri realizácii akčného plánu a monitoringu koncepcie - ak je to možné, určite odporúčame túto možnosť,
- dohodnúť si spôsob a rozsah spolupráce pri realizácii a monitoringu, aj sú predmetom dohody.

Lokálne tímy, s ktorými sme spolupracovali obciach, menovala obec, resp. starosta. Bolo dôležité, aby to boli ľudia, ktorí poznali obec, boli už predtým nejakým spôsobom aktívni – napríklad pracovali na obecnom úrade, v základnej škole apod., ľudia, ktorým záleží na obci a sú akceptovateľní obyvateľmi, a tiež otvorení spolupráci. Podmienkou bolo aj to, aby v tíme boli mladí ľudia, súčasní alebo potenciálni lídri, ale aj takí, ktorí nechcú byť lídrami. Pokojne môžu byť aj pasívni, aj ich môže táto činnosť nadchnúť a môže sa stať, že tu nájdu svoje poslanie.

Aké boli úlohy lokálneho tímu v procese tvorby koncepcie mládeže?

- pozvať účastníkov na stretnutia,
- pripraviť miestnosť, občerstvenie,
- administratíva stretnutia,
- fotodokumentácia.

V lokálnom tíme by mali byť minimálne dve osoby, podľa možností obce je lepšie, ak by ich bolo viac. Lokálny tím úzko spolupracuje s facilitátorom, ktorý má skúsenosti s tým, ako pripraviť miestnosť na stretnutie, akých ľudí na stretnutie je dobré pozvať, ako pripraviť pozvánku na stretnutie alebo prezentáciu toho, o čo v koncepcii mládeže a v procese jej tvorby pôjde. Facilitátor, alebo iná osoba z tímu tvorby koncepcie by mala od začiatku spolupracovať a komunikovať s členmi a členkami lokálneho tímu, aby dobre vedeli, aké sú ich úlohy, akým spôsobom ich môžu čo najlepšie vykonať. Tiež je podstatné, aby sami rozumeli významu koncepcie mládeže, aby boli po celý čas motivovaní, aj vtedy, keď sa im príliš nedarí napríklad pozvať dostatočný počet ľudí na stretnutie. Súvisí s tým aj to, či lokálny tím pracuje dobrovoľne, v rámci svojich pracovných povinností, alebo je zapojený do projektu aj finančne – všetky tri možnosti sú v poriadku, ak s nimi členovia a členky lokálneho tímu súhlasia. Účasť v tíme môžu chápať aj ako formu svojho profesionálneho alebo osobného rozvoja.
Súčasťou komunikácie v obci by mala byť prezentácia tvorby koncepcie a jej významu pre mladých ľudí a pre obec ešte pred jej spracovaním a počas jej spracovania informovanie o jej výstupoch.

Je potrebné pritom myslieť na rôzne cieľové skupiny, ktoré chceme osloviť:

- keďže ide o koncepciu mládeže, v prvom rade si potrebujeme ujasniť, ako oslovíme mládež v rôznom veku a postavení – navštevujúcu základnú, strednú, vysokú školu, pracujúcich, nezamestnaných, na materskej alebo rodičovskej dovolenke, mládež rôznych záujmov, ale aj sociálnych, či zdravotných znevýhodnení, aktívnych i pasívnych,
- život mládeže v obci ovplyvňuje pôsobenie rôznych inštitúcií, hlavne:
    a. obec – preto treba informovať poslancov i obecný úrad,
    b. školstvo – ak v obci pôsobí materská, základná škola, dôležité je dať vedieť ich vedeniu, okrem vedenia je užitočné ak sa procesu zúčastnia aj učiteľky, učitelia, vychovávateľky, vychovávatelia, odborní pracovníci, asistenti,
    c. spolky, občianske združenia, kluby – tie, ktoré pracujú s mládežou, aj tie, ktoré momentálne medzi sebou mladých ľudí nemajú.

Okrem zástupcov inštitúcií sa, samozrejme, môžu tvorby koncepcie zúčastniť aj jednotlivci, ktorí prejavia záujem. Možno bývajú v obci pracovníci s mládežou, ktorí pracujú v neďalekom meste, ale sú ochotní pomôcť so svojimi skúsenosťami.

Je potrebné vedieť, že pozývanie rôznych účastníkov na stretnutia vyžaduje využiť viacero komunikačných kanálov, ktorými môžu byť:

- obecná vývesná tabuľa,
- webstránka obce,
- facebooková stránka obce,
- sociálne médiá iných zainteresovných partnerov,
- obecný rozhlas,
- elektronická pošta,
- pozvánky písomne do každého domu, kde bol mladý človek nad 12 rokov (v malých obciach),
- osobné pozvanie.

Práve osobné pozvanie je to, čo sa v našom projekte ukázalo ako najviac efektívne. Môže ísť o pozvanie realizované aj s prezentáciou na nejakom spoločnom stretnutí (obecné zastupiteľstvo, schôdzka rodičov v škole, tréning športového klubu, neformálne stretnutie), osobné pozvanie jednotlivcov, pripomienka cez telefón alebo prostredníctvom sociálnych sietí pred stretnutím, či uistenie sa, či pozvaní naozaj prídu.

Aby pozvanie na stretnutie malo väčšiu váhu, malo by ísť aj od starostu, ktorý by mal takto podporiť lokálny tím a ukázať, akú dôležitosť koncepcie mádeže a zapojeniu verejnosti prikladá.
Potom je už na organizácii stretnutia, zaujímavom programe, dobrom vedení zo strany facilitátora, informovaní o spoločných výstupoch zo stretnutia a získaní pocitu užitočnosti, aby účastníci vytrvali a prišli aj na ďalšie stretnutia, prípadne na ne pozvali aj ďalších. Samozrejme, nemôžme očakávať, že všetci budú mať záujem a prídu, že všetci vydržia do konca - je to prirodzené, že záujem po čase opadne. Je však možné osloviť ďalších ľudí aj inými formami, ako je účasť na stretnutí – preto sme v projekte využili aj dotazníkové prieskumy. Ďalšie formy zapojenia verejnosti do plánovania sú uvedené v rôznych publikáciách *(Pauliniová, 2018, Združenie Slatinka*, 2013, *Weisová D., Bernátová M., 2012 a iné)*.

2.3 Úloha facilitátora v procese tvorby koncepcie mládeže

Facilitátor je ten človek, ktorý moderuje stretnutia. Je však viac ako moderátor. Je odborníkom na to, ako pripraviť, viesť a ukončiť stretnutie tak, aby sa všetci účastníci držali programu, aby na konci boli spokojní s tým, že sa im podarilo prediskutovať alebo dohodnúť to, čo plánovali. Facilitátor je teda akýsi sprievodca diskusiou. Pomáha účastníkom pri hľadaní riešení, zosúlaďovaní názorov.

Základné úlohy facilitátora:

- dbá na to, aby bola vhodne pripravená miestnosť, aby sa v nej príjemne diskutovalo všetkým zúčastneným (usporiadanie stolov, stoličiek, vhodné svetlo, teplo, čistota, poriadok, občerstvenie) – nemusí to robiť sám, ale mal by si to skontrolovať pred stretnutím,
- zistí si vopred, akí účastníci prídu, aby si vedel pripraviť vhodnú metodiku,
- pripraví si podklady na stretnutie, techniku, pomôcky – zvyčajne potrebuje flipchartovú tabuľu a fixky, lepiacu pásku, post-ity,
- zbiera návrhy a názory účastníkov, ale neovplyvňuje ich,

- aktívne počúva, overuje si porozumenie a odsúhlasenie návrhov u všetkých účastníkov, alebo aspoň u väčšiny z nich,
- podnecuje otázkami k vyjadreniu sa všetkých účastníkov,
- vedie program v jednotlivých krokoch, s priebežných zhrnutím výsledkov diskusií,
- nepridáva sa k žiadnemu názoru,
- dáva vedieť, že každý názor je rovnako dôležitý,
- ak sú na stretnutí konflikty, vie nájsť spôsob, ako pomôcť účastníkom ich vyriešiť.

Facilitátor potrebuje vedieť:

- správne klásť otázky,
- aktívne počúvať,
- vizualizovať,
- sledovať zapájanie sa všetkých zúčastnených,
- vedieť prispôsobiť metódy práce účastníkom, čo sa týka ich počtu, skúseností, očakávaní,
- začať a ukončiť stretnutie načas.

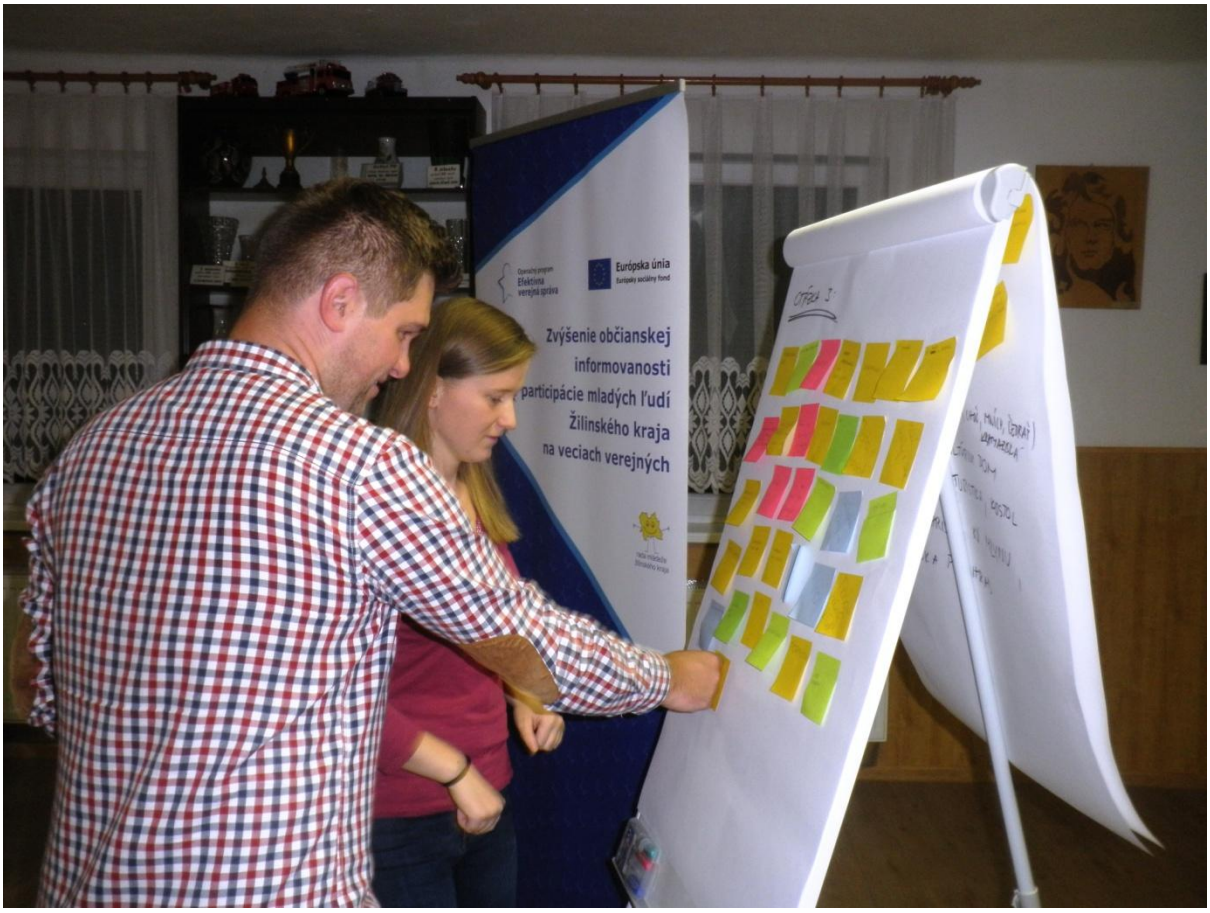

V našom projekte boli facilitátori zároveň aj tí, ktorí prinášali odbornosť v oblasti tvorby koncepcie mládeže, preto bolo prínosom, keď:

- poznali príklady, ako to funguje v iných obciach,
- mali informácie alebo skúsenosti na niektorú z tém – napríklad samospráva, práca s mládežou, strategické plánovanie.

Výhodou je, keď sa facilitátor zoznámil so starostom obce a s lokálnym tímom skôr ako na prvom stretnutí pracovnej skupiny. Ak je to možné, je vhodné, ak je prítomný už pri príprave memoranda alebo inej dohody, ktorú pripravuje spracovateľský tím s obcou.

2.4 Príprava a priebeh plánovacích stretnutí

Plánovacie stretnutia sme robili najprv osobitne s mládežou a dospelými, potom sme ich spojili. Mladí ľudia sa tak mohli cítiť slobodnejšie vo vyjadrovaní svojich názorov, keď boli na stretnutí s rovesníkmi. Až potom, keď mali vyjasnené svoje potreby, boli lepšie pripravení na stretnutie s dôležitými dospelými, zastupujúcimi samosprávu, školy, spolky, združenia. Treba počítať s tým, že mladí ľudia si nemusia byť istí, že ich potreby sú pre obec dôležité, ale aj s tým, že nevedia, ako to v samospráve chodí, ako sa rozhoduje, ako sa tvorí rozpočet apod. Preto je dobré, keď sa na to pripravia najprv sami – s pomocou facilitátora.

Na stretnutí dospelých zaznievala kritika na mládež, na jej správanie, dochádzalo k porovnávaniu generácií, z ktorého súčasná mladá generácia nevyšla najlepšie – tieto zvyčajné stereotypy a predsudky vychádzajú práve z toho, že generácie medzi sebou nespolupracujú, preto vlastne ani nepoznajú svoje silné stránky, očakávania, potreby a schopnosti. Každá budúca generácia je iná ako tá predchádzajúca. To, čo môžeme spraviť jeden pre druhého, je spolupracovať, spoznať sa, rešpektovať sa navzájom aj v odlišnostiach.

Stretnutia by mali byť dostupné pre všetkých, preto je dôležité, aby miesto konania bolo dostupné, podľa možností s čo najmenšími fyzickými bariérami. Vhodnejšie sú neformálne priestory ako formálne.

Aj napriek snahám pri pozývaní, tí, ktorí prídu na prvé stretnutie, nevedia zvyčajne, čo od neho očakávať. Preto je potrebné na stretnutiach vždy dobre vysvetliť, o čo ide, ako sa bude postupovať, ako sa s účastníkmi ráta a prečo. Úvodné otvorenie starostom obce a jeho ubezpečenie, že o ich názory je záujem a budú akceptované pri tvorbe koncepcie, pomôže.

2.4.1 Stretnutia s mládežou

Na príprave stretnutí s mládežou spolupracuje lokálny tím a facilitátor, prípadne i ďalší zainteresovaní podľa potreby a možností – projektový manažér, starosta, mládežnícka organizácia, ak v obci existuje.

Počet stretnutí s mladými ľuďmi závisí od času, ktorý je k dispozícii na spracovanie koncepcie, od kapacít facilitátorov a lokálneho tímu a, samozrejme, od ochoty mladých ľudí stretávať sa. Odporúčame urobiť minimálne štyri analytické a plánovanie stretnutia a ak je možnosť, tak pokračovať v stretnutiach k realizácii koncepcie, ale aj k vytvoreniu tímu, ktorý bude buď neformálne, alebo v podobe obecnej rady mládeže alebo mládežníckeho parlamentu prispievať k realizácii i monitorovaniu koncepcie.

Tipy od facilitátorov:
- pripravte si viac metód vedenia stretnutia,
- majte dostatok farebného materiálu (papiere, post-ity, obrázky ap.),
- odstráňte bariéry – hlavne veľké stoly, ak je to možné,
- venujte čas neformálnemu zoznámeniu,
- udržujte neformálnosť v komunikácii a atmosféru dôvery,
- dbajte o diskrétnosť (starosta po úvodnom otvorení odíde, nesedí vo vedľajšej miestnosti).

2.4.2 Stretnutia s dospelými

Na stretnutia sme pozývali starostov, poslancov, pracovníčky a pracovníkov obecných úradov, lídrov organizácií, riaditeľky, riaditeľov, učiteľky, učiteľov základných a materských škôl, základných umeleckých škôl, centier voľného času, vychovávateľky, vychovávateľov v školskom klube, zástupcov kultúrnych spolkov, športových klubov, zástupcov rodičov, lídrov klubov dôchodcov, miestnych kňazov, rehoľníčky, prípadne aj širokú verejnosť. Využili sme rôzne dostupné komunikačné kanály – napokon najlepšie fungovalo osobné pozvanie.

Čo sa týka počtu stretnutí s dospelými, v jednotlivých obciach sme ich absolvovali 3 až 5. Treba počítať s tým, že čím viac stretnutí, tým nižší počet účastníkov sa na nich bude postupne zúčastňovať. Na začiatku ich môže motivovať zvedavosť, potom možnosť povedať si svoje názory. Je však dôležité, aby facilitátor dbal na to, aby sa držali témy danej programom a témou, ktorou je práca s mládežou a nevyužívali stretnutia na sťažovanie sa starostovi, poslancom na čokoľvek, čo sa im nepáči v obci. V niektorých prípadoch neporozumenia účelu stretnutia zo strany konkrétnych účastníkov je potrebné zasiahnuť a odporučiť im účasť na inom stretnutí, najlepšie na verejnom zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Počas stretnutí je dobré dospelých pracovníkov s mládežou osloviť, aby odovzdali informáciu mladých ľuďom, s ktorými pracujú, o procese tvorby koncepcie mládeže v obci a sprostredkovali im pozvanie na ďalšie stretnutie.

3. MONITORING A HODNOTENIE KONCEPCIE MLÁDEŽE

Plánovaním aktivít sa práca na koncepcii nekončí. Na to, aby tento dokument nebol len papierom, na ktorý napíšeme, aké sú naše predstavy a ako by to mohlo v obci niekedy vyzerať, je dôležité, aby bolo zabezpečené aj priebežné monitorovanie a kontrolovanie plnenia jednotlivých cieľov a aktivít. Spôsob monitorovania a hodnotenia je potrebné naplánovať už v koncepcii.

Garantom monitorovania hodnotenia koncepcie mládeže by mal byť starosta obce v úzkej spolupráci so zástupcami mládeže (v ideálnom prípade mládežnícky parlament alebo obecná rada mladých) a za účasti ďalších partnerov, zúčastňujúcich sa na jej realizácii, ako aj všetkých, ktorí sú nejakým spôsobom zainteresovaní alebo ovplyvnení realizáciou koncepcie. To znamená, že aj monitorovanie a hodnotenie by malo byť realizované participatívne a zorganizovať stretnutia, na ktorých bude prezentovaný odpočet a bude možné zodpovedať na otázky verejnosti. Zároveň bude potrebné vytvoriť nový akčný plán na ďalšie dva roky, alebo ho každoročne aktualizovať.

4. SCHVAĽOVANIE DOKUMENTU

Koncepciu mládeže schvaľuje obecné zastupiteľstvo uznesením, a tak sa stáva pre obec záväznou. Na obecnom zastupiteľstve je potrebné predstaviť základné prvky koncepcie, ako aj spôsob jej tvorby, počet zapojených obyvateľov. Ak bol prezentovaný zámer spracovať koncepciu vopred, prípadne bol tento zámer schválený aj obecným zastupiteľstvom, ak sa poslanci zúčastňovali na stretnutiach, alebo boli pravidelne informovaní o výstupoch zo

stretnutí aspoň elektronickou poštou, je diskusia pred schvaľovaním jednoduchšia. Keďže rokovania obecných zastupiteľstiev sú verejné, účasť mladých ľudí, tvorcov a spolutvorcov koncepcie by malo byť samozrejmé. V krajnom prípade, ak by nebol záujem zo strany obecného zastupiteľstva už od začiatku o koncepciu mládeže, odporúčame, aby jej vlastníkom bolo zoskupenie mladých ľudí, ktoré v obci funguje, alebo ktoré pravdepodobne vzniklo v procese tvorby koncepcie.

5. VYTVORENIE OBECNEJ RADY AKO MLÁDEŽNÍCKEHO PARLAMENTU OBCE

Počas stretnutí vzniká priestor na komunikáciu s mládežou obce. A tu je možnosť osloviť mladých ľudí, aby vytvotili zoskupenie, ktoré bude pre vedením obce obhajovať záujmy mladých ľudí, bude ich reprezentantom, sieťovateľom a pod. Fungovanie tohto zoskupenia si pomenujú v štatúte rady mládeže. V našom projekte si každé taketo zoskúpenie dalo vlastný názov, blízky mladým ľu´dom a vyjadrujúci ich poslanie. V rámci podpory udržateľnosti rady mládeže obce starosta so zastupiteľstvom vymenuje koordinátoa, osobu, ktorá bude poradcom pre mladých ľudí. Môže to byť osoba z obecného úradu, zo združenia, ktoré sa venuje mládeži, zo škola, poslanec a pod.

6. VYTVORENIE PLATFORMY ZAMERANEJ NA SPOLUPRÁCIU A PLNENIE STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Pre uľahčenie plnenia Akčného plánu z Koncepcie práce s mládežou je dobre ak sa sily spoja, ktorým záleži na mladých ľuďoch a pracujúc s nimi uzatvoria „ dohodu“ o spolupráci s vedením obce pri naplňaní dohodných aktivít, kde si rozdelia zodpovednosti, termíny a iné dôležité informácie. Zároveň môžu uvedené subjekty, ktoré podpíšu memorandum o spolupráci byť aj súčasťou monitorovacieho tímu, ktorý bude sledovať naplňanie dohodnutých cieľov v strategickom dokumente, ktorého súčasťou je aj akčný plán.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O PROJEKTE

Názov projektu
Zvýšenie občianskej informovanosti a participácie mladých ľudí Žilinského kraja na veciach verejných.

Miesto realizácie projektu
Žilinský kraj

Názov a sídlo realizátora a prijímateľa
Rada mládeže Žilinského kraja, M.R. Štefánika 8390/13, 010 01 Žilina

Výška poskytnutého NFP
Max. 325 258,09 EUR

Hlavný cieľ projektu
Prostredníctvom rozšírenia a rozvoja kapacít RMŽK v spolupráci s odborníkmi z rôznych oblastí a partnermi z verejnej správy vytvoriť prostredie priaznivé pre dlhodobú, systematickú a efektívnu prácu s mládežou v zapojených obciach Žilinského kraja za účelom dosiahnutia zámeru projektu a stimulovania progresívneho a udržateľného rozvoja spoločnosti.

Špecifické ciele projektu
č. 1 – Vytvorenie procesného modelu na efektívne zavádzanie systému práce s mládežou.
č. 2 – Zvýšenie kompetencií pracovníkov s mládežou na úrovni MNO i na úrovni VS.
č. 3 – Rozšírenie partnerskej spolupráce RMŽK za účelom overenia funkčnosti a implementovania vytvoreného procesného modelu.
č. 4 – Implementácia procesného modelu na zavedenie systému práce s mládežou do praxe v rámci miestnej samosprávy Žilinského kraja.

Cieľová skupina projektu
- miestna územná samospráva,
- občania ako prijímatelia služieb so špecifickým zameraním na mládež.

Hlavná aktivita projektu
Zapájanie sociálnych a ekonomických partnerov a MNO do prípravy, implementácie a hodnotenia procesov vo verejnej správe. Bude členená na nasledovné časovo, vecne a logicky previazané časti:
a/ Analýza a tvorba procesného modelu zameraného na zavádzanie systému práce s mládežou,
b/ Školenie implementačných tímov a členov obecných rád mládeže/miestnych mládežníckych parlamentov,
c/ Pilotné overovanie funkčnosti procesného modelu,
d/ Implementácia procesného systému do praxe.

Výstupy aktivity

- Nová platforma zameraná na tvorbu komplexných riešení pre potreby verejnej správy,
- 12 strategických dokumentov zameraných na oblasť mládeže,
- 1 všeobecný procesný model so vzorovými dokumentmi určený na zavedenie systému práce s mládežou,
- Informácie a skúsenosti osôb cieľovej skupiny, ktoré získali svojou účasťou na aktivitách projektu,
- 4 vzdelávacie aktivity,
- Zvýšené kompetencie zainteresovaných osôb získané vzdelávaním a implementovaním procesného systému

  - vyškolených 12 facilitátorov a koordinátorov,
  - vyškolených 36 členov Obecných rád mládeže,
- podpora udržateľného rastu,
  - potenciál na tvorbu pracovných miest (pracovník pre prácu s mládežou),
  - potenciál na zvýšenie dohľadu a monitorovania, transparentného a efektívneho uplatňovania pravidiel, verejného obstarávania zo strany pripravenej, informovanej a participujúcej mládeže.

O realizátorovi projektu:

Rada mládeže Žilinského kraja je strešnou organizáciou detských a mládežníckych združení, parlamentov mladých, žiackych a študentských školských rád a neformálnych skupín mladých ľudí zo Žilinského kraja. Vznikla ako občianske združenie v roku 2001.
Jej cieľom je obhajovať a presadzovať záujmy mladých ľudí vo všetkých oblastiach života, formou poskytovania servisu, vzdelávania, poradenstva; vytvárania vhodných podmienok pre život mládeže v spolupráci s miestnou, regionálnou a verejnou správou. Prezentovať príklady dobrej praxe, podporovať dobrovoľníctvo, podporovať participáciu mladých ľudí na živote obcí, miest a škôl, rozvíjať mládežníckych lídrov, motivovať k dodržiavaniu ľudských práv, vytvárať preventívne prostredie, pracovať na strategických koncepčných materiáloch, ktoré skvalitňujú život mládeže.

Publikáciu vydala:
Rada mládeže Žilinského kraja s finančnou podporu z Európského sociálneho fondu z programu Efektívnej verejnej správy.
Projekt: Zvýšenie občianskej informovanosti a participácie mladých ľudí Žilinského kraja na veciach verejných

Spracovanie publikácie:
Ing. Magdaléna Bernátová, PhD.
Ing. Darina Čierniková
Mgr. Zuzana Židek
Mgr. Denisa Štureková
Mgr. Karina Grobarčíková

Rok vydania: 2020